

la humanitat

CATALUNYA

DEMOCRACIA

Fundador: Lluís Companys

SEGONA EPOCA
ANY V. Núm 8

Registrado como artículo de 2.ª. clase en la
Administración de Correos de México, D. F.

Editor E. R. de C.
Rosales 26

Maig de 1948
Mèxic, D. F.

Què esperen les democràcies? Jaume Aguadé i Miró En defensa de l'amic absent

Per JOAN MOLES.

Fa temps, tenim una queixa arran de llavis, que no deixàvem sortir; ens contenia la temença d'augmentar el confusionalisme.

En front de les dictadures qualsevol vacil·lació és una derrota; elles només entenen un llenguatge. L'escomesa brutal només té una resposta.

Som enemics de la guerra, com ho som de la pena de mort. El respecte a la vida humana és fonamental en qualsevol intent de societat humana; ho és tant, que quan algun primitivisme crea fanatismes que elimina vides a grataciat, acceptem, a contrària, evidentment, la guerra i l'aplicació de la pena de mort, com a única mitjà de deturar la barbàrie.

Les dictadures són la barbàrie dels nostres temps.

Les democràcies tenen, vulguin o no, d'encarar-s'hi decididament, ràpidament i totalment; els dubtes i el temps no poden fer altra cosa que allunyar la pau que tot el món fretura. (En dir "tot el món", pensem igualment amb els pobles que volen lluitar-se de l'amenaça constant de la dictadura, i amb els que atuits per l'esclavatge actual, anhelen l'alliberació.)

En ideals, els democràtics de tot el món són els nostres germans. Si les democràcies actuals s'enfonsessin fins a totes les abjeccions, elles deixarien de ser-ho; nosaltres, no. Les nostres conviccions són incommovibles. Si els democràtics que tenen llar, família i llibertat a la seva pàtria deserten de la lluita, nosaltres, els que ho hem perdut tot, menys la fe en la bonesa dels ideals que ens acabdillen, els acusem de covardia.

En la nostra acusació no hi ha condemna, ni menyspreu, ni pot haver-hi, tampoc desig d'humiliar; la nostra acusació s'escapa, no pas de la rancúnia continguda, sinó de les ferides, i duu la intenció fervorosa d'esperonar-los a redreçar-se fins que la fraternitat democràtica retrobi la virior que correspon a la seva dignitat.

Cal que ens compreguin; si els nostres mots no són prou convincents, ho són sobradament les pàtries endogalades i els esclaus que hi viuen.

* * *

El refús universal que exclou al feixisme dels pobles hispànics dels organismes internacionals, de tan repetit-se inútilment, sense cap resultat, ja quasi és una negació platònica. La constatació del mal obliga a combatre'l; altrament, el mal s'esten.

De temps en temps, les democràcies acorden que la dictadura franquista és un règim indesitjable, i després... no passa res. Per què? Perquè temen que l'acció alliberadora dugui aparellada una convulsió estrident; fan com el malalt que va morint-se per temença al cirurgià que podria salvar-lo. La por que detura l'acció de les democràcies és més que inútil, puix que si bé no evitarà cap estrall, allarga els sofriments, amuntega més i més dificultats pel futur.

No ens plau fer pronòstics, però n'hi ha de tan fàcils, que en la seguretat de no poder-nos equivocar, ens hi atrevim. Arreu del món on hi ha una dictadura —feixista o comunista—, és produïda la convulsió revolucionària per la conquesta dels drets de l'home; l'intent només reeixirà on els democràtics resultin vencedors. Allà on el dret, la justícia, el seny i la raó siguin esclafats, altra vegada, per l'odi i la venjança, la llibertat no serà conquerida; la convulsió revolucionària serà, en aquest cas malaurat, una desgràcia pitjor entre dues dictadures. I caldrà recomençar. En l'esclat provocat per la desesperació, hi ha el perill de fugir del foc per caure a les brases.

* * *

A la Pàtria, milers d'empresonats, esdevenen —poc a poc— menys sensibles a l'ideal que als dolors, i ja pensem més en saldar comptes personals que en la reinstauració de les llibertats perdudes; no els en fem retret, tenen la seva raó, els justifica més la indiferència mundial, que el despotisme de Franco. Quan es dubta de la justícia, es comença a creure en la legitimitat de la venjança.

Cada dia, el falangisme assassina a persones que no es volen sotmetre incondicionalment al caprici de l'amo, i a l'assassinat. La dictadura feixista hi afegeix la infàmia de condemnar a ciutadans que moren per la llibertat, acusant-los —a tots— de bandits o de comunistes; i cada dia, les víctimes d'avui, augmenten les venjances de demà.

Cada dia, en els dominis franquistes, centenars de milers d'infants són atats a odiar les idees més nobles i generoses... Les noves generacions, embrutides pel capellà trabucaire —heretge de totes les heretgies—, pel militar carceller, i pel mestre que prostitueix l'educació i la cultura, posant-ho tot al servei del dictador. Així van fent-se homes que, segons la seva reacció o assimilació, esdevindran enemics de totes les llibertats per sempre o, en el trasbals íntim de quan es trenqui la disciplina de claustre-castrari, rodolaran fins al llibertinatge per compensar tanta sotmissió.

Cada dia, el feixisme franquista que endogala als pobles hispànics, crea noves preocupacions materials per viure i noves trampes per superar-les, fa més mil·lionaris i més misèries, més luxes i més immoralitats, i a tothom, la incertesa en l'endemà l'hi fa una vida provisional i egoista fins a ser quasi instintiva. En poc menys de deu anys de l'omnipotència franquista s'han fet enormes fortunes, s'ha organitzat un aparell policíac de tipus germànic, s'han construït milers d'esglésies, i, naturalment, la magnitud de la misèria ha fet que el nombre d'apats servits als indigents arribi a xifres astronòmiques. El que no ha fet l'estat-presó en nou anys i escaig, ni faria mai, encara que durés tots els segles de vida de la Terra, és donar al món un poeta, un filòsof, un estadista, un músic, un escultor, un polític... De les dictadures no en surt res que expandeixi grandesa generosa, noble i humana.

Fins fora de la Pàtria, amb el temps, la impaciència, l'enyorança i la indiferència del món, la dictadura hi fa arribar la seva malestrança; fins a l'exili, on el pitjor dolor és la impotència per ajudar als compatriotes que sofreixen a la nostra terra, però que vivim en la llibertat acollidora d'hospitalitats generoses i cordials, fins aquí arriba el baf que malmet virtuts, afectes i ideals; els anys d'espera neguitosa també afebleixen i malmeten les conviccions dels homes que no són pas prou forts ni bons. Ja no és rar trobar democràtes, republicans i patriotes que dubten; encara no han arribat a descreguts, però ja són excreients cansats. Dissortadament hi han casos més esveradors en aquesta devallada ideològica que va prenent lluitadors a la bona causa; ara ja hi ha qui per cansanci, per prevenció interessada o per inconsciència, s'avé a servir de vestit perquè totalitaris es disressin de democràtes, de republicans o de catalanistes; qualsevol que sigui el motiu que els hagi menat fins aquesta vergonya, prova que en l'ambient, el temps, havia creat la força que podia empènyer als més febles fins a accions ben poc dignes. Ens entristeix el fet, i ens dol més encara pels que s'han deixat vèncer; de servir a l'enemic no en tindran altra recompensa que el menyspreu humiliant que sempre tenen els sectaris pels seus col·laboradors usats. Un nombre ben crescut de persones d'arreu del món han cobrat ja amb la mateixa paga, aquesta mena de servitud, sense comptar, encara, als que han calgut fer-los "suïcides", per recompensar-los.

Quan la nostra guerra, al front, davant l'enemic, molts germans nostres caigueren per un tret que els havia entrat per l'espatlla. N'hi hauria d'haver prou i massa amb aquest record, per mantenir fermes enfront de l'altre enemic, a tots els democràtes que lluitem contra la dictadura franquista.

* * *

Què esperen, doncs, les democràcies mundials? Un miracle? Mentrestant, els bretols i el temps van fent realitats que no tenen pas res de falagueres ni d'esperançadores.

El dia 30 de maig de 1943 va morir, a Mèxic, aquest magnífic i vell lluitador dels ideals de la Pàtria.

Home d'una sòlida i profunda cultura, autor de diversos llibres, entre els quals li hem llegit darrerament el sen excel·lent i inoblidable "Miquel Servet", editat a l'exili per Edicions Catalònia, es féu llegir sempre amb interès i recordar amb sincera i cordial simpatia.

En el cinquè aniversari de la seva mort, Esquerra Republicana de Catalunya, a Mèxic, li ratifica la fidelitat del seu afecte i admiració.

Manuel Carrasco

i Formiguera

(En el desè aniversari del seu afusellament)

Manuel Carrasco i Formiguera va néixer el 3 d'abril del 1890. Fou dirigent d'Estat Català en els primers temps; organitzador i líder de la Unió Democràtica de Catalunya; diputat; Conseller del Govern Català; Delegat de la Generalitat prop del Govern de Bascònia. Va ser fet presoner per les tropes de Franco quan anava a complir aquesta darrera missió. Traslladat a Burgos, hi va ser afusellat el dia 9 d'abril del 1938. Prop de la mort, i en sortir de la missa propiciatòria, va dir als presents:

—No m'espanta aquesta mort. Crec que és l'acabament digne de la meua vida. La prefereixo, així a qualsevol altra. Demano ardentment que no es prenguin represàlies per la meua mort, car desitjo que, com jo, tothom perdoni, sincerament, cristianament.

COMMEMORACIO DEL 14 D'ABRIL

A MEXIC

Les organitzacions democràtiques catalanistes, exiliades a Mèxic, celebraren conjuntament el dissetè aniversari de la proclamació de la República Catalana. Fou una festa plena de germanor i de fervor patriòtic.

En Miquel Ferrer va llegir unes quartilles al·lusives a la diada.

En Joan Moles va pronunciar un abrandat parlament. Va recordar que la Pàtria s'ha redreçat de totes les maltempades vingudes de ponent i expressà d'una fàcil senzilla i escaient la fe de tots en l'esdevenidor gloriós de Catalunya.

A FORA

Totes les entitats catalanes d'Europa i Amèrica commemoraren la diada del 14 d'abril de 1931 amb veïlades i actes patriòtics.

Una publicació que apareix a Mèxic, aparentment redactada en català, s'ha autoerigit en definidora del catalanisme, i els homes que hi escriuen, a més, a una incansable repetició de consignes de factura aliena, pretenen, amo un parell de discos fonogràfics ratllats, que fan sonar desafinadament, l'un darrera l'altre, demostrar-nos que no hi ha més catalanistes que aquells que se'ls aprenen i els repeteixen.

Ells, per a dur a terme una política "ben nacional", "ben catalanista", volen inspirar-se en les decisions d'un comitè format a Lugoslàvia, per romanesos, búlgars i albanesos. Apart la seva obligada dependència, els hi reconeixem un llure dret. Però d'això a pretendre que tots els catalans que no pensin d'altal fàls, no som catalanistes i a més forçosament hem de ser "entreguistes", "feixistoides" i altres tòpics per l'estil, hi ha un abim.

S'han arribat a creure tan seriosament el que va dir-los el seu capdevanter en afirmar que "Catalunya serà el que sigui el seu partit", que ja ningú els farà baixar del burret. Nosaltres volem servir a Catalunya. Ells volen que Catalunya els serveixi. Aquesta és la diferència entre el nostre catalanisme i el d'ells.

Naturalment, per a la consecució de llurs fins, el veritable catalanisme constitueix un obstacle que els barra el pas. Llavors han cregut que calumniar, sempre restaria qualsevol. I des de fa unes setmanes, embutxen el paper de llur publicació amb les més grolleres i infundades acusacions contra el nostre partit i els més destacats dirigents, suposant-los-hi actituds i decisions, que només existeixen en llurs atabalades mentalitats.

Un senyor, que no va atrevir-se a signar-ho, es va permetre eximir de responsabilitat pels nostres actes polítics, a les nostres mares. No calia; jo, que sóc un ben nat, com vosaltres que em llegiu, mai no agrairé prou a la meua mare, que m'hagi fet català. És un orgull que li dic. Qui sap si l'autor de l'exabrupte, el pobre, no pot gaudir-lo.

En una cosa estic d'acord amb ell: en què "la terra no té culpa de la contectura i la fibra moral de llurs creacions accidentals". És una satisfacció deguda als bons amics cerverins.

Però no tinc el més petit desig de polemitzar —perquè això és el que més li plauria a ell— amb l'autor del diem-ne article periodístic. El que m'ha mogut a escriure aquests mots, és el que diu ben clar el títol que els encapçala: la defensa d'un amic absent de Mèxic.

L'amic en qüestió, dignifica un càrrec ben important dins del nostre partit. Democràta en grau superlatiu, sé que respecta amb excés, el dret de crítica dels altres, a la seva actuació política. Però jo, que a la fidelitat a l'amistat, hi uneixo un culte fervent a la veritat, bo i reconeixent l'histerisme de les esmentades expansions, no puc defugir el deure agraït de fer ressaltar una vegada més, el sincer, arrelat, gran i pur catalanisme de l'estimat amic Josep Terradellas.

L'inesgotable capacitat de tolerància que tenim els democràtes fa creure als nostres contraoponents, que falsejar la veritat, és fer crítica política. Quan

aquesta és serena i ajustada als fets, constitueix una forma de col·laboració de les oposicions, en el magnífic joc polític de la democràcia. Però inventar actituds i penjar-les a aquells que no pensem igual, podrà ser pràctica habitual als països de partits totalitaris. Per a nosaltres té uns altres qualificatius, d'entre els quals triem el més benigne: "fer olla".

Totes les objeccions que vulguin fer-se a una posició política com és la presa pel nostre partit davant l'actual govern republicà a l'exili, si s'ajusten a la realitat, estan en raó. Però no és aquest el cas. Ens vénen a dir: "Com que vosaltres no voleu opinar igual que nosaltres, sou uns "entreguistes" al servei de Truman; no sou ni republicans, ni catalanistes i com que no voleu combregar amb les nostres rodes de molí, esteu contra nosaltres i sou uns feixistes".

Doncs, no senyors. Us han enganyat. El nostre partit i el seus dirigents, són tan republicans ara, en l'actual posició davant el govern Alborno, com ho eren quan a casa nostra, ferits per la invasió per part del govern Negrín, de facultats autonòmiques, li retirava el Ministre català. I llavors, al vostre "catalanissim" partit, li mancà temps per a córrer a oferir-li un substitut. Som republicans. Però abans que tot, catalanistes i no "entregarem" mai la nostra Pàtria. Ni a l'Orient, ni a l'Occident. No col·laborarem amb cap règim que no s'adigui amb el nostre programa republicà, federal i democràtic. No permetrem que de Catalunya en facin, uns i altres, una "Grècia". Tingueu-ne la seguretat. Però tampoc no propiciarem el "paradis" txecoslovac. I aquí plora la criatura! Com que E. R. de C. s'ha manifestat ben clarament en aquest sentit, ja no som catalanistes. I menys que ningú, el bon amic Terradellas. No em feu riure!

Quan el vostre Sr. Vidiella escrivia: "Yo, aparte de una corriente lirico-péctica, intelectualista, exclusivament de amor a la "dolça parla catalana" que hoy culmina en la "Fundació Bernat Metge", no he creïdo nunca en el nacionalismo político de Cataluña", Terradellas ja portava molts anys de provat catalanisme. Jo sempre l'he conegut ferm catalanista i el meu catalanisme ja compta molts anys. Fou fundador de "La Falç", entitat que aplegava i forjava catalanistes. L'actuació política de Terradellas de llavors ençà, és prou coneguda i ningú que no sigui un "fantasiós", pot atribuir-li la més petita defallença en el seu catalanisme.

Sempre ben disposat a cercar solucions mitjançant converses i transaccions, si en alguna ocasió s'ha mostrat intransigent, ha estat en defensa d'un catalanisme a ultrança. Molts companys recordaran amb mi, que la "Conferència d'Esquerra", de la que nasqué el nostre Partit, estigué a punt de fracassar, perquè Terradellas i els que el seguien, es refusaven a admetre a un grup de republicans, del catalanisme dels quals en dubtaven.

I una darrera cosa. Creieu que homes d'innegable catalanisme i republicanisme com Francesc Macià i Lluís Companys haurien pogut mantenir-lo en càrrecs d'importantíssima col·laboració?

Nota d'Esquerra Republicana de Catalunya

París, 14 d'abril de 1948.

Amb motiu de l'aniversari de la República, el Secretari General d'Esquerra Republicana de Catalunya, senyor Josep Terradellas, visità al President de la República Espanyola, senyor Martínez Barrio; li manifestà que jutjava indispensable donar testimoni públic d'adhesió i de lleialtat a les Institucions republicanes, en nom del Partit que representa, si bé les circumstàncies actuals havien aconsellat a l'Esquerra de no assistir als actes oficials organitzats pel Govern del senyor Alborno. L'entrevista, que durà prop d'una hora, es desenvolupà en termes de gran cordialitat.